Poimintoja lausunnostani

Matti Tuomala
Tampereen yliopisto, FIT
20.10.2023
Valtiovarainvaliokunta

Budjetin taustalla olevat VM:n laskelmat ja tutkimustieto

- Hallitus: VM:n työllisyyslaskelmat on tehty virkavastuulla.
- Kolsrud ym (AER 2018):Ruotsin porrastusreformilla haitallinen vaikutus työllistymiseen ja vakuutusturvaan.
- Korvausjaksoa lyhennetään. Kyyrä-Pesola (2017): Nopeampi työllistyminen johti huonompiin työsuhteisiin, joka vähentää myös verotuloja.
- Landais ym (AER 2021); Vapaaehtoinen ja korvaustasoltaan parempi lisävakuutus (kassan jäsenyys) parantaa vakuutusturvan kohdentumista.
- Asumistuen leikkaaminen: Kleven (2018,2023) verojen ja etujen vaikutus työhön osallistumiseen jää hyvin vähäiseksi.

Veropohjan kutistuminen ja verotuksen progressiivisuus(regressiivisyys)

- Vuonna 1995 verotettavan tulon suhde kansantuloon oli 70 prosenttia. Vuonna 2018 60 prosenttia.
- Valtion ansiotulovero oli vuonna 2018 alle 6 prosenttia koko verokertymästä.
- Keskimääräiset veroasteet (kaikkien verojen suhde bruttotuloon) regressiivinen ylimmässä 1 prosentissa
- Nuo yo esimerkit osoittavat, miten omituisiin yhdistelmiin finanssipolitiikassa on jouduttu, kun kehysjärjestelmässä menoja ja tuloja ei tarkastella yhteydessä toisiinsa

Kuvio. 1 Veronalainen ja verotettava tulo suhteessa bruttotuloon 20 vuotta täyttäneillä

Lähde: Tulonjaon palveluaineisto, Tilastokeskus

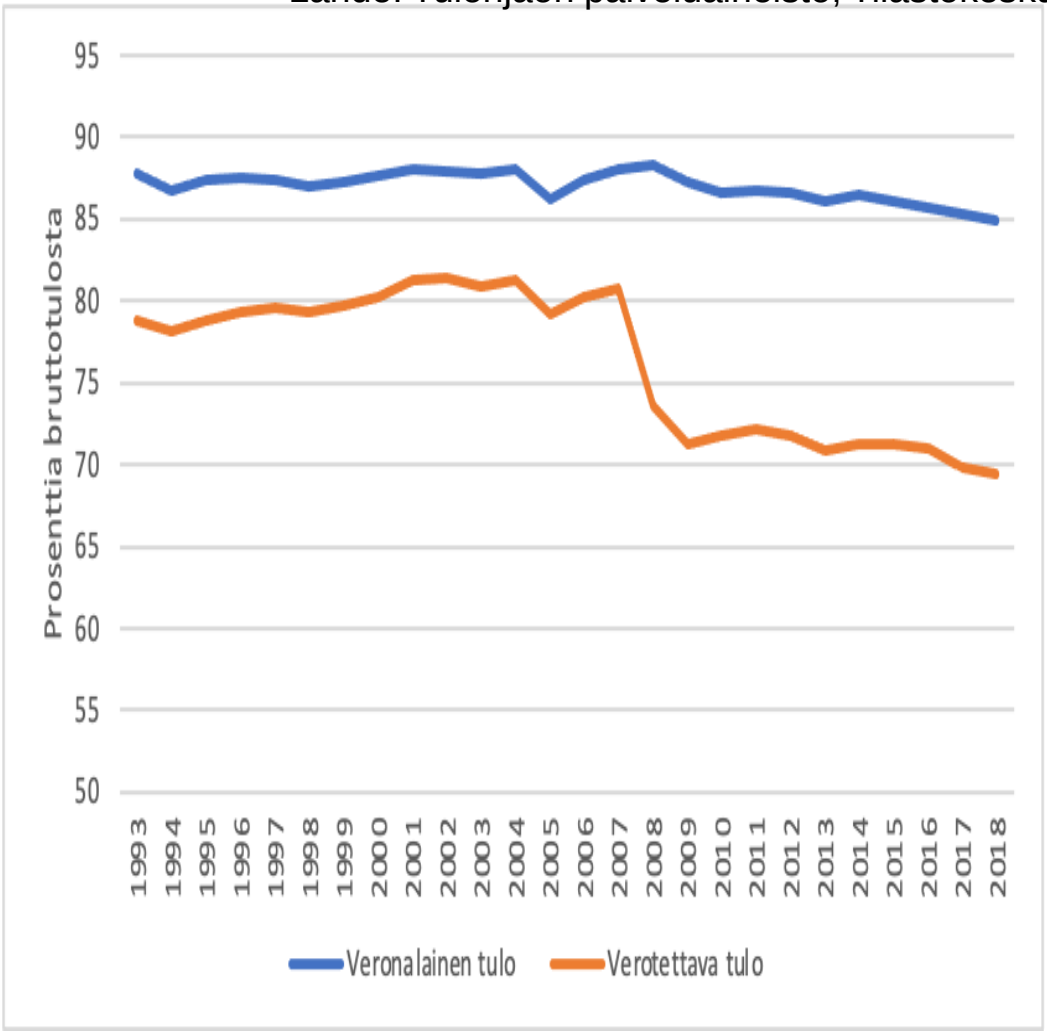

Kuvio 2 Valtion ansiotuloveron osuus kokonaisverokertymästä 1995–2018

Aineistolähde: Verot ja veronluonteiset maksut, Tilastokeskus; Tulonjaon kokonaisaineisto, Tilastokeskus. Laskelmista tarkemmin ks. Lähde; Riihelä-Tuomala 2022

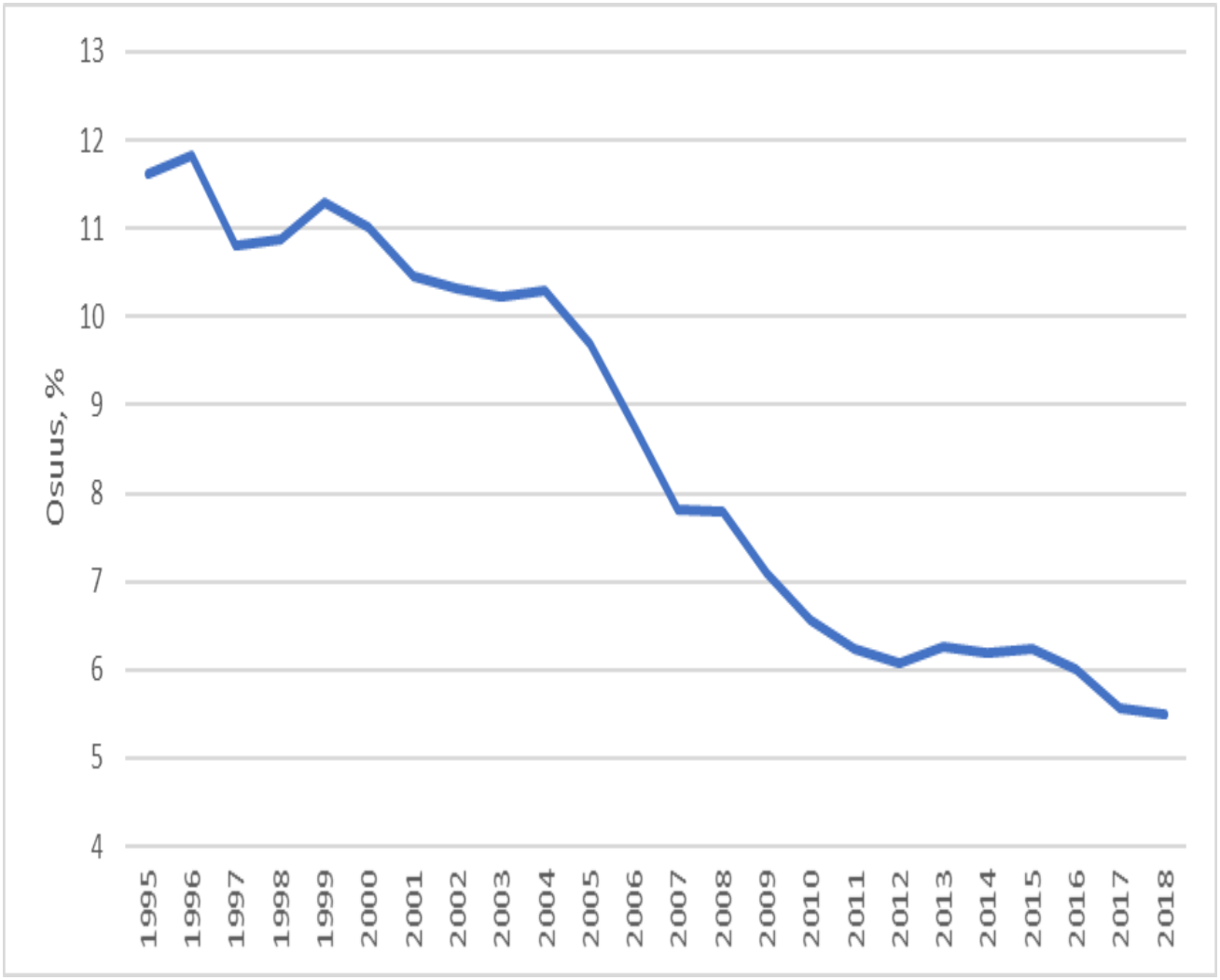

Keskimääräiset kokonaisveroasteet tuloryhmissä verolajeittain vuosina 1995 ja 2018 sekä keskimääräiset bruttotulot tuloryhmissä (tuhansia euroja) Riihelä-Tuomala 2022

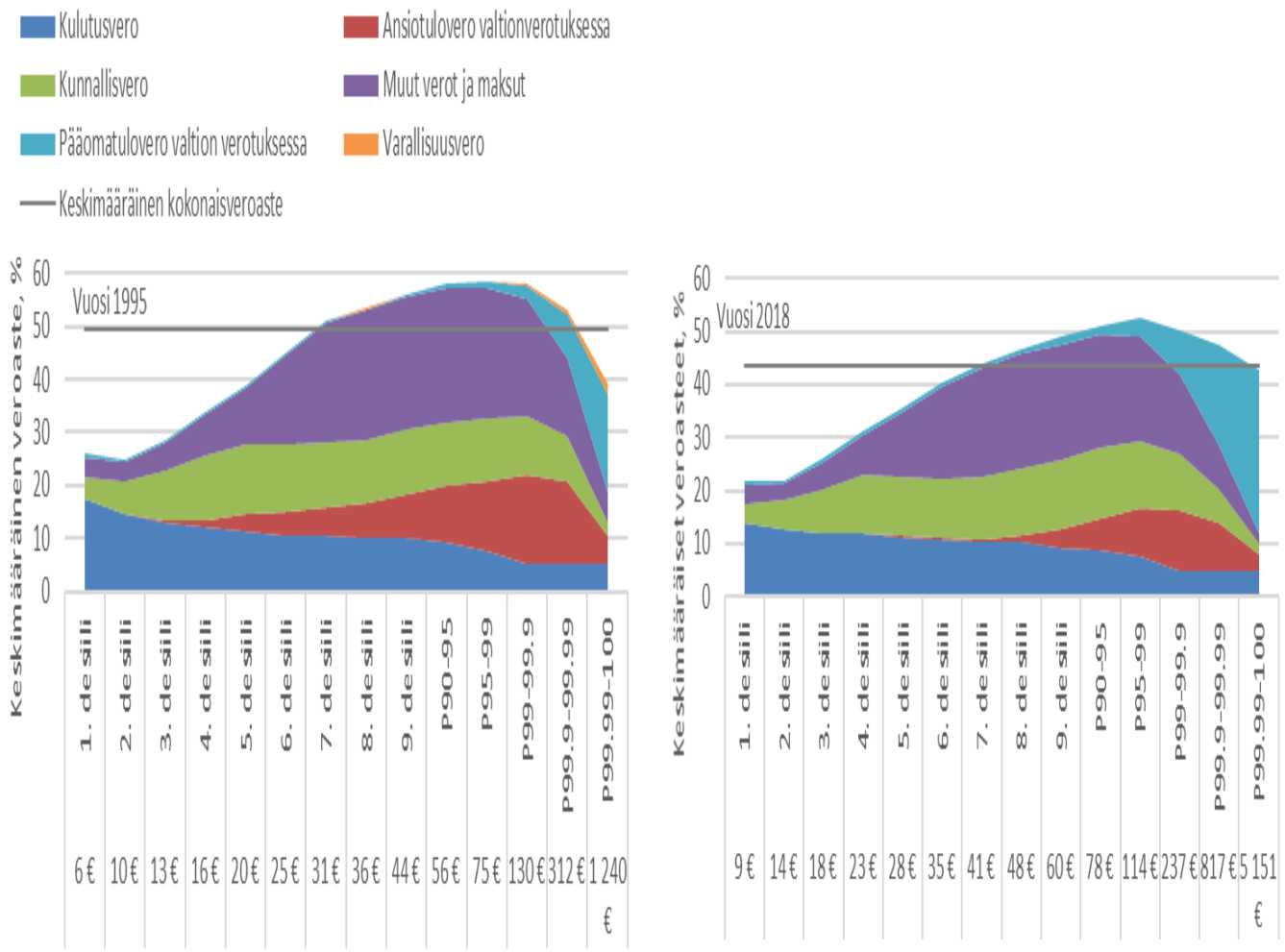

Pandemian kompensaatiot

- Suurituloisimman prosentin reaalitulojen keskiarvo kasvoi vuodesta 2020 vuoteen 2021 19,9 % ja mediaanissa 10,5 %. Pienituloisimman 40 %:n reaalitulojen keskiarvo kasvoi 0,3 %
- Miten koronavaurioista ja tukitoimista syntynyt taakka pitäisi jakaa? Tämä asia on suomalaisessa talouspoliittisessa keskustelussa unohtunut.
- Se ei näy myöskään Orpon hallituksen budjettiesityksessä.
- Eikö olisi reilua, että ne, joiden tulot ja varallisuus ovat jatkaneet kasvuaan pandemian aikana ja osin sen ansiosta, vastaisivat suuremmasta osasta koronan jälkilaskua?

Yhteisen rahapolitiikan aikana finanssipolitiikan merkitys korostuu

- Finanssipoliittinen elvytys: julkisten menojen määräaikaista kasvattamista ja/tai verojen tilapäistä alentamista.
- Ollakseen tehokkaita elvytystoimien, esimerkiksi verojen alennukset, pitää olla määräaikaisia ja kohdistua pieni – ja keskituloisille.